

Norsk Folkehjelp

Politiske posisjoner

Utvalgte politiske posisjoner
i Norsk Folkehjelp (25.01.2021)

Utvalgte politiske posisjoner Norsk Folkehjelp

Innledning.....	3
Utvalgte politiske posisjoner nasjonal aktivitet Norsk Folkehjelp	3
Samfunnspolitiske posisjoner.....	4
1. Arbeid mot rasisme og diskriminering	4
2. Flyktninger og innvandring	6
3. Inkludering av kvinner med innvandrerbakgrunn	9
4. Frivillighetspolitikk innen inkluderingsarbeid	10
Førstehjelp og redningstjeneste.....	12
1. Sikre dialog mellom myndighetene og frivilligheten – økt statsstøtte.....	12
2. Flere nødnettabonnement.....	12
3. Fritak for engangsavgift på kjøretøyer	13
4. Sikre full momskompensasjon for frivilligheten	13
Utvalgte politiske posisjoner internasjonal aktivitet Norsk Folkehjelp	14
Utvalgte politiske posisjoner UHS	14
1. Ulikhet	14
2. Demokratisering og retten til organisering	15
3. Kjønn og likestilling	17
4. Styrke lokale aktører i humanitært arbeid	17
5. Ansvarlig næringsliv	18
6. Klima og miljø – internasjonal solidaritet i klimapolitikken.....	19
Utvalgte politiske posisjoner HME.....	21
1. Mine- og eksplosivrydding.....	21
2. Sivil beredskap og beskyttelse.....	22
3. Atomvåpen	23
4. Campaign to Stop Killer Robots	23
5. Klima og miljø i krig og konflikt.....	24

Innledning

Posisjonsdokumentet «Utvalgte politiske posisjoner Norsk Folkehjelp» skal identifisere, synliggjøre og underbygge Norsk Folkehjelps posisjoner for politisk påvirkningsarbeid i Norge.

Norsk Folkehjelp er partipolitisk uavhengig, men ingen politisk nøytral organisasjon. Et viktig prinsipp for Norsk Folkehjelp er at våre meninger og posisjoner skal være basert på direktebaserte erfaringer innenfor områder vedtatt av medlemsorganisasjonen. Vi er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon, og står for fagbevegelsens grunnverdier: Samhold, solidaritet og menneskeverd.

De politiske posisjonene er knyttet til Norsk Folkehjelp sine ulike saksfelt. «Utvalgte politiske posisjoner nasjonal aktivitet Norsk Folkehjelp» er delt i «Samfunnspolitiske posisjoner» og «Førstehjelp og redningstjeneste», «Utvalgte politiske posisjoner internasjonal aktivitet Norsk Folkehjelp» er delt i Utvikling og humanitært samarbeid sine «Utvalgte politiske posisjoner UHS», og Humanitær mine- og eksplosivrydding sine «Utvalgte politiske posisjoner HME».

Utvalgte politiske posisjoner nasjonal aktivitet Norsk Folkehjelp

Rammer for vårt politiske arbeid

Våre politiske posisjoner nasjonal aktivitet skal styrke det politiske arbeidet lokalt og nasjonalt. Posisjonsdokumentet skal identifisere, synliggjøre og underbygge Norsk Folkehjelps posisjoner i arbeidet vi gjør i Norge innen samfunnspolitisk aktivitet og redningstjenesten. Vi har omlag 100 lokallag med aktiviteter på disse feltene. Vi har engasjerte medlemmer, og har lokallag som gjør en aktiv innsats for å påvirke og fremme våre politiske saker lokalt.

I Prinsippprogrammet (2019-2023) står det blant annet at:

Norsk Folkehjelp jobber aktivt og målrettet for at asylsøkere og personer med innvandrerbakgrunn blir inkludert og gis mulighet til å bruke sine ressurser og bidra i fellesskapet. Norsk Folkehjelp skal bekjempe diskriminering og bidra til å skape et inkluderende arbeids- og samfunnsliv for alle. Å forebygge utenforskap vil stå sentralt i fremtidens samfunn.

For å skape et inkluderende samfunn spiller frivilligheten en avgjørende rolle. Norsk Folkehjelp er en viktig bidragsyter for å fremme deltakelse i lokalsamfunn og organisasjonsliv, og bidrar til at flere får gode nettverk og blir aktive borgere i samfunnet.

En landsomfattende førstehjelps- og redningstjeneste er en forutsetning for at vi skal kunne bo og være aktive i hele landet. I Norge må ressurser være lokale for å være tilgjengelige når ulykker, kriser eller terror inntreffer. Derfor må vi bygge kompetente redningsressurser over hele landet slik at Norge er et trygt samfunn å leve i.

Samfunnspolitiske posisjoner

1. Arbeid mot rasisme og diskriminering

Norsk Folkehjelp er en antirasistisk organisasjon. Vi kan ikke leve med at felleskapets goder fordeles til befolkningen på en urettferdig måte, eller at diskriminering, rasisme og hatkriminalitet ikke blir straffet.

Alt for mange flyktninger og andre utsatte grupper står i dag utenfor arbeidslivet. Dette er mennesker som vil ha stor nytte av et arbeidsfellesskap, og som representerer en stor ressurs for samfunnet. Økonomiske problemer og økte spenninger mellom ulike grupper av befolkningen kan undergrave ønsket om, og viljen til, inkludering hos mange i majoritetsbefolkningen. Økt fremmedfrykt og generalisering bidrar til økt diskriminering i arbeids- og samfunnsliv.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen/lokale myndigheter må

- Innføre fri rettshjelp i rasisme- og diskrimineringssaker.
- Bevilge mer støtte til lavterskel rettshjelptiltak som arbeider med diskriminering- og rasismesaker. Tiltak som må prioriteres er: Tiltak som har bredt veiledningsansvar som hjelper med å sortere og finne frem til kjerner i problemer, hjelper til å skrive klager og anmeldelser, som samarbeider med minoriteter, som både yter juridisk bistand, rettsinformasjon og konfliktmegling, og gjør oppsøkende arbeid.
- Vedta økonomisk støtte til organisasjoner som jobber med holdningsskapende og kompetansehevende tiltak lokalt.
- Styrke organisasjoner som har forebyggende tiltak mot diskriminering i arbeidslivet.
- Bevilge penger til tiltak som bidrar til å styrke dem som opplever avmakt når de utsettes for diskriminering og hat.

Opplevd diskriminering er en oppfatning av å ha blitt forskjellsbehandlet på bakgrunn av den en er, uansett om hendelsen kan sies å være diskriminering etter rettslige og faglige definisjoner. I Norge i dag ser vi mange former for hat og diskriminering som er med på å skyve folk utenfor samfunnet med store konsekvenser for den enkelte. Både sammensatt diskriminering og strukturell diskriminering er samfunnsutfordringer som angår oss alle, og som fellesskapet må løse.

På tross av et rettsapparat som håndterer saker om hatefulle ytringer/hatkriminalitet samt en Diskrimineringsnemnd som behandler diskrimineringssaker, fremkommer det i Stortingets Innst. 210 S (2017-2018) at ulike rapporter, kartlegginger og statistikk tyder på at rasisme og diskriminering er et voksende problem i Norge. Mange som opplever rasisme og diskriminering møter en høy terskel for juridisk medhold, og mange tør kanskje ikke gå videre med saken, noe som igjen gir uønskede mørketall. I 2019 kodet Oslo politiet kun 278 saker som hatkriminalitet, og skriver i sin rapport at de regner med store mørketall. Samme år fant Diskrimineringsnemnda på grunnlag av etnisitet og religion, kun brudd på diskrimineringsvernet i 6 av 91 klager. Så lave tall kan ikke tolkes som et godt tegn, og det er ingen grunn til å tro at det er dekkende for det reelle omfanget. Svært mye tyder på at utsatte ikke melder fra, og at diskrimineringen og rasisme ikke fanges opp.

Med dagens kunnskap vet vi at alt fra grov til hverdagslig rasisme og diskriminering kan være svært helseskadelig for den utsatte samt at tilliten til majoritetssamfunnet svekkes når en gang på gang opplever forskjellsbehandling på bakgrunn av hvem man er. I rapport fra Folkehelseinstituttet 2019

om helse blant innvandrere i Oslo, fremkommer det at innvandrere har bedre helse ved innvandringstidspunktet, men som forverres etter lengre botid. Sosiale forhold som arbeid og diskriminering påvirker innvandreres psykiske helse. Så mange som én av fire hadde opplevd forskjellbehandling det siste året, og forekomsten av psykiske plager var dobbelt så stor blant de som hadde opplevd diskriminering mot de som ikke hadde opplevd dette. Videre viser en kunnskapsoppsummering fra NOVA om etnisk diskriminering av barn og unge i Norge, at rasisme og diskriminering kan ha betydelige negative konsekvenser, blant annet kan det gi symptomer på angst og depresjon.

Arbeidslivet er for mange nyankomne viktig for integrering i storsamfunnet og en av nøklene til økonomisk trygghet. Å orientere seg i rettigheter og plikter i arbeidslivet er vanskelig, særlig som nyankommen. For å få en reell sjanse til varig og fast tilknytning til arbeidslivet må alle få tilpasset informasjon om diskrimineringsreglementet, og det må være praktisk mulig for alle å melde fra om diskrimineringsaker.

Vi kan ikke forvente at den som tar samfunnsansvaret på vegne av oss alle, og sier fra om den uakseptable oppførselen, må betale for dette av egen lomme. For å få en reell tilgang til håndhevingsapparatet, må det gis fri rettshjelp i diskrimineringsaker.

Det har også blitt en høyere terskel for å melde inn diskrimineringsaker etter at håndhevingskompetansen i diskrimineringsaker er flyttet til Diskrimineringsnemnda med krav om skriftlighet. Manglende adgang til fri rettshjelp i diskrimineringsaker gir i tillegg diskriminerte mindre tilgang på håndhevingsapparatet, og terskelen for å oppsøke ordinær juridisk bistand er høy. Lavterskel rettshjelpiltak må derfor få prioritet i tilskuddsordningene. Tiltakene må dekke både oppsøkende arbeid, rettsinformasjon og rettsveiledning i tillegg til saksbehandling.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Få på plass et fungerende og effektivt nasjonalt system for å frata utesteder skjenkebevilling ved avdekking av diskriminering.
- Satse på tiltak med tidlig innsats mot barnehager og skoler.
- Gi det nasjonale kompetansemiljøet innen hatkriminalitet økonomisk handlingsrom og opprettholde bevilgninger til forskning på feltet.

Å bli diskriminert i utelivet kan gi sterke opplevelser av utenforskap. Regjeringen skal igangsette en kampanje for å skape bevissthet og økt kunnskap om diskriminering og konsekvensene av dette. En slik kampanje er nødvendig men ikke tilstrekkelig. Dagens prikkssystem for å frata et utested skjenkebevillingen, fungerer ikke etter sin hensikt. Mens vi venter på at ordningen skal evalueres i 2021, må det på plass et fungerende og effektivt system for å frata utesteder skjenkebevilling når det avdekkes diskriminering.

Å jobbe mot hat og diskriminering er krevende. Satsingen på forebyggende arbeid må prioriteres. Her er tidlig innsats i form av kunnskap, fakta og bevisstgjøring av strukturelle utfordringer sentralt. Det må satses på skole-lokalsamfunnsprosjekter drevet av sivilsamfunnsorganisasjoner som har lokal kompetanse og erfaringer med inkludering og antirasisme. En ting er at barn i barnehagen og elever i skolen må lære om temaet. Like viktig er det at personell får nødvendig opplæring og forståelse av tematikken. Mange frivillige organisasjoner og sivilsamfunnet har kompetanse på området, og kan bidra i arbeidet.

Ofte er det vanskelig å forstå hva som er diskriminering og hva som handler om andre ting, ikke bare for den som utsettes for det. Mange som utsettes for hatkriminalitet, kvier seg for å oppsøke politiet, eller vet ikke at den dårlige oppførselen er straffbar. Vi kan ikke leve med at uakseptabel oppførsel som hat og diskriminering, i praksis ikke fører til noen form for ulempe eller ubehag for de ansvarlige. Nulltoleranse for hat og diskriminering forplikter, og handler mest av alt om å ansvarliggjøre dem som oppfører seg uansvarlig. Det er derfor sentralt at det nasjonale kompetansemiljøet må gis videre støtte slik at geografisk bosted ikke blir avgjørende for om din sak vedrørende hatkriminalitet blir fulgt opp eller ikke. Kunnskap om hatefulle ytringer og hatkriminalitet må forankres i alle politidistrikt, og i samfunnet for øvrig. Midler til å forske på tematikken må derfor opprettholdes.

Norsk Folkehjelp mener alle kommuner må

- Utvikle handlingsplaner mot rasisme og diskriminering i samarbeid med relevante organisasjoner.

Rasisme er et samfunnsproblem, som må bekjempes. For å få bukt med rasisme og diskriminering, må det behandles som selvstendige problemer. Dårlige holdninger og uønsket handlinger skjer blant alle samfunnslag, i arbeidsmarkedet, på leiemarkedet, på byen, i hverdagen. Hele samfunnet, og alle i det, er ansvarlige for å bekjempe rasisme. Strukturell og sammensatt diskriminering er vanskelig å oppdage for den som ikke selv blir utsatt. Vi må derfor lytte og lære fra dem av oss som har erfaring på området, slik at vi sammen kan bekjempe at strukturelle forhold fører til at minoriteter systematisk kommer dårligere ut enn andre deler av befolkningen. Det offentlige har et særskilt ansvar for å motarbeide strukturell diskriminering.

Altfor få kommuner oppgir at de har planer om eller jobber med handlingsplaner mot rasisme og diskriminering. Vi ønsker samarbeid med norske kommuner for å skape gode lokalsamfunn frie fra rasisme. Målet er å forebygge diskriminerende holdninger og rasistiske handlinger, fremfor kun antirasistiske handlinger i etterkant av at rasistiske. Bevissthet og tiltak mot diskriminering i utelivet og fokus på mangfold og inkludering i arbeidslivet er punkter som må med i kommunens handlingsplan mot rasisme og diskriminering.

2. Flyktninger og innvandring

Ca. 70 millioner personer er på flukt i verden. Norge må ta sin del av ansvaret, både via FN sine systemer men også ved å ha føre en human asyl- og innvandringspolitikk, og bidra i sammen med andre europeiske land.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Gradvis øke kvoten til 5000 overføringsflyktninger.

I 2019 var det rekordlave ankomster av asylsøkere til Norge. Også antallet familiegjenforeninger med personer med fluktbakgrunn er lave. I 2017 anmodet FNs høykommissær for flyktninger Norge å opprettholde antallet overføringsflyktninger i påfølgende års statsbudsjett – og gradvis øke antallet til 5000. Norge bør etterkomme denne anmodningen. Siden 1994 har Norsk Folkehjelp til sammen assistert ca. 38.000 overføringsflyktninger som ankommer Norge. Vi står klar til å bistå flere. Året 2019 markerer et veiskille da det for første gang ble bosatt flere overføringsflyktninger enn flyktninger som hadde søkt asyl i Norge.

Kommunene har kapasitet til å ta imot overføringsflyktingene, og uttaler at de trenger et jevnt tilsig av nye deltagere til introduksjonsordningen for at dette skal være økonomisk bærekraftig. Det at et flertall av flyktingene som skal bosettes kommer direkte fra flyktingleirer eller bosettinger i utlandet, og ikke via et asylmottak, stiller integreringsapparatet ovenfor nye utfordringer. Norsk Folkehjelp har tilbudt inkluderende tiltak og aktiviteter i mange år over hele landet, og våre medlemmer står klare til å bidra i inkluderingsarbeid i sine lokalsamfunn.

Norsk Folkehjelp ønsker en rettferdig ansvarsfordeling. Vi mener Regjeringen må

- Relokalisere flyktinger og avlaste Hellas og Italia.
- Bidra i den europeiske ansvarsfordelingen ved å ta imot flere asylsøkere, og realitetsbehandle saker i Norge.
- Intensivere støtten til vertsland i nærområdene og identifisere flere muligheter til å finansiere vedvarende flyktingarbeid med langsiktig bistand.

I dag er det ca. 70 millioner flyktinger. Dette er personer som trenger bistand. Ankomstsenteret på Råde står nesten tomt, og har en kapasitet på 1000 beboere. Også andre mottak på østlandsområdet har mye ledig kapasitet.

Nabolandene og yttergrensene av Europa kan ikke bære ansvaret for flyktingene alene, men viljen til å binde seg til en ansvarsfordeling virker fjernt for Norge. I dag er det rundt 115.000 flyktinger og migranter i Hellas. I 2019 tok Hellas imot omlag 75.000 flyktinger og migranter. I løpet av de tre første månedene i 2020 har de tatt imot om lag 6000. Dette er mange flere enn landet har kapasitet til å handtere. Per mai 2020 bor det minst 5000 enslige mindreårige barn på flukt i Hellas. Bare i Moria lever omlag 1600 enslige mindreårige fra 4-17 år, under helseskadelige og svært utrygge forhold.

Norge bistår Hellas via EØS-midler. Dette er nødvendig men ikke tilstrekkelig. Vi må avlaste Hellas ved å ta imot flere flyktinger. Tidligere relokaliserte vi syriske og eritreiske asylsøkere for å avlaste Hellas og Italia. Nå gjør vi ingen av delene, tross rekordlave asyltall i Norge (2375 i 2019). Per mai 2020 har 14 europeiske land sagt ja, og har startet arbeidet. Norge kan ikke sitte og vente på at 8-10 land skal starte prosessen før vi selv setter i gang. Det er vår humanitære plikt å stille opp mer og bedre slik at flere får beskyttelse i Norge. Vi må ta vår del av ansvaret, og vi må gjøre det nå.

Norge må benytte dagens unntaksregel og ikke returnere flest mulig tilbake til Hellas.

Norge anmodet i 2018 og 2019 Hellas om hele 799¹ Dublin-returer. Dette er flere enn vi relokaliserte for å avlaste Hellas med for et par år siden. Hellas har kun akseptert 18 av disse sakene. Denne politikken bidrar ikke til å bedre internasjonal ansvarsfordeling. Norge må ta sin del av ansvaret for at forhandlingene i Dublin III-forordningen kommer i havn med en permanent løsning for relokalisering. Svært mange høy- og mellominntektsland bidrar minimalt – finansielt eller ved mottak av kvoteflyktinger – til en rimelig internasjonal ansvarsdeling. Flyktinger og migranter trenger bistand nå. Norge kan ikke lengre sitte på gjerdet og vente på at andre land skal bidra.

23. september 2020 la Europakommisjonen frem et forslag om en ny migrasjonspakt som blant annet omhandler en solidaritetsmekanisme for å hjelpe land som opplever et høyt migrasjonspress. Når denne migrasjonspakten trer i kraft er høyst usikkert, og om den i det hele tatt vil bli vedtatt. Dugnaden for å hjelpe Hellas i 2021 må derfor fortsette, uavhengig av prosessen med EUs

¹ Flyktinghjelpen

migrasjonspakt. Norge bør derfor benytte seg av suverenitetsklausulen i Dublin III- forordningens artikkel 17 og velge å ta saker til realitetsbehandling her i Norge.

Norsk folkehjelp mener Regjeringen må

- Stanse prosessen om opphør av flyktningstatus for somaliere.
- Gjeninnføre «rimelighetsvilkåret» ved retur til internflukt.
- Forenkle regelverket for familiegjenforening.
- Bedre mulighet for samfunnsdeltakelse og rettssikkerheten til barn med begrensede oppholdstillatelser.

FNs høykommissær for flyktninger mener Norge kan bryte Flyktningkonvensjonen ved å opphøre flyktningstatus for mange hundre somaliere. Norge bør anerkjenne at sikkerhetssituasjonen i Somalia fortsatt er usikker og på bakgrunn av høykommissærens innvendinger stanse prosessen med opphør av flyktningstatus for somaliske flyktninger.

Norge er alene i Europa om å ha fjernet rimelighetsvilkåret ved retur til internflukt i Afghanistan, som sier ingen skal sendes tilbake til flukt i hjemlandet om det blir vanskelig for dem å klare seg. FNs høykommissær for flyktninger mener dette er i strid med Flyktningkonvensjonen. Norge bør derfor følge høykommissærens anmodning og gjeninnføre rimelighetsvilkåret. Opphør av flyktningstatus for somaliere og fjerning av rimelighetsvilkår ved internflukt for afghanere, blir av UNHCR sett på som brudd på Konvensjonen av 1954. Dette bør Norge lytte til og endre politikken fremfor å undergrave UNHCRs mandat.

Retten til familieliv er avgjørende for en persons psykososiale forutsetning for å lykkes. FNs høykommissær for flyktninger har tidligere uttalt at det er «uoverstigelige hindringer og barrierer som en flyktning møter i en søknadsprosess om familiegjenforening i Norge». Både prosessuelle hindrer i søkeprosessen og diskriminering i arbeidslivet som medfører at vedkommende ikke tjener nok til å oppfylle vilkårene for familiegjenforening, er hverdagen for flere. Per i dag fungerer hindringene og barrierene som en silefunksjon for eksterne faktorer, og ikke hvorvidt søker og referanseperson faktisk oppfyller de materielle vilkårene for familiegjenforening. Dette er å bruke prosessuelle skranker til hindrer for prøving av materielle rettigheter.

301 barn² i Norge har oppholdstillatelse som er begrenset fordi de ikke har fremlagt godkjent dokumentasjon på egen identitet. Barna har fått opphold på humanitært grunnlag, men tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller familiegjenforening. Tillatelsen gis for ett år om gangen, med mulighet til å søke om fornyelse³. Begrensede tillatelser hindrer samfunnsdeltakelse, og fører til usikkerhet, frykt og svekket psykisk helse. Andelen begrensede tillatelser til barn øker, i strid med lovgivers intensjon. I forarbeidene til dagens utlendingslov understreker departementet at det «ikke vil være heldig å etablere en omfattende praksis med å innvilge slike begrensede tillatelser, og at «denne type tillatelser skaper en usikkerhet omkring utlendingens fremtid i riket, noe som kan virke integreringshemmende.»⁴

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

²E-post fra UDI til NOAS av 11. mars 2020. Tallet inkluderer enslige barn og barn i familie.

³ Tillatelsene gis etter utlendingsloven § 38.5, jf. utlendingsforskriften § 8-12.

⁴ Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) punkt 3.6.4.1.

- Øke summen for ytelsene for alle grupper i asylmottak.

Opphold i mottak skal være et nøkternt botilbud, men når ytelsene beboerne mottar til livsopphold kuttes ned til et minimum fører dette til at mange havner utenfor det samfunnet de er en del av og at flere må vurdere negative mestringsstrategier for å overleve. Bedre helse og velferd under mottaksoppholdet vil føre til en bedre integrering av de som får bli i Norge, samtidig som det vil kunne øke sannsynligheten for frivillig retur for de som får avslag. Norsk Folkehjelp er glade for at taket på 10.000 kroner for barnefamilier ble fjernet i statsbudsjettet for 2019. Dette endrer likevel ikke at andre barnefamilier og enslige fortsatt lever i matusikkerhet.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Gi mennesker uten lovlig opphold rett til nødvendig helsehjelp, ikke bare akutt helsehjelp.
- Opprette en finansieringsordning for sykehus, fastleger og kommunale helseinstitusjoner, slik at papirløse kan få refundert utgifter til helsehjelp gitt til pasienter utenfor folketrygden.
- Gi lovlig opphold uten begrensninger til alle ureturnerbare asylsøkere som har oppholdt seg i landet i over en viss tid.
- Gi asylsøkere med kjent identitet og lovlig opphold i Norge rett til arbeid.
- Gi arbeidstillatelse for ureturnerbare asylsøkere inntil retur er mulig.

Papirløse er mennesker som lever iblant oss år etter år uten grunnleggende rettigheter som vi andre tar for gitt. Lovgivningen forskjellsbehandler og ekskluderer papirløse fra grunnleggende helsehjelp, noe som er i strid med menneskerettighetene. Papirløse har heller ingen mulighet til arbeid. Noen lever årevis i asylmottak, sterkt passiviserte, og med liten mulighet til å bidra til samfunnet.

Ureturnerbare personer har ikke et returland, og har et liv hvor de lever i et samfunn, men ikke har mulighet til å delta eller bidra i samfunnet. Både samfunnet og utlendingen selv er mest tjent med forutsigbarhet og stabilitet knyttet til oppholdsstatus. Regjeringen foreslått en midlertidig engangsløsning, hvor vilkåret er 16 år opphold i riket. 16 år er altfor lenge å gå uten tilgang til mulighet til å jobbe og ha et anstendig liv. Jo tidligere vi kan gi målgruppen opphold, jo raskere kan de få muligheten til å bli en deltaker i storsamfunnet og komme i gang med strukturerte og uformelle integreringstiltak, som vil ha mye å si for vedkommens psykiske helse.

3. Inkludering av kvinner med innvandrerbakgrunn

Uavhengig av om en person kommer til Norge som flyktning, på familiegjenforening eller av andre årsaker er det avgjørende med brukertilpassede og behovsrettet tiltak, for å best mulig ivareta vedkommende og inkludere personen i storsamfunnet og arbeidsmarkedet. Det må gjøres en større satsing for å øke innvandrerkvinnens arbeids- og samfunnsdeltakelse.

Norsk Folkehjelp krever at Regjeringen

- Sikrer både kvalitet og kontinuitet på norskopplæringen for personer med innvandrer- og fluktbakgrunn.
- Øker grensen på 5 år for å få tilbud om gratis norskopplæring.
- Investerer i kompetanseløp for personer med innvandrer- og fluktbakgrunn.
- Må satse på utvikling av kortere fagutdanning som er tilpasset målgruppen.
- Må satse på å få mer kunnskap om hvilke faktorer som påvirker det psykososiale.

- Må legge til rette for å kvalitetssikre funksjonelt tjenestetilbud for personer med innvandrer- og fluktbakgrunn.

Det må stilles realistiske målsetninger som er mulig å oppnå for målgruppen. Som i resten av befolkningen er det et mangfold blant innvandrere. Mangfoldet må gjenspeiles ved å ha ulike ambisjonsnivåer og tilpassede tiltak. Ambisjonene og tiltakene må baseres på de faktiske forutsetningene den enkelte har. Det må derfor satses på kompetanseheving som øker deltakelse i både arbeidslivet og i samfunnet for øvrig.

Regjeringens integreringsstrategi fremhever kunnskap som nøkkelen til suksess. Kunnskap er nødvendig, men det løser likevel ikke alle problemer. Brukerrettede tiltak kan gi ønskede resultater. Siden innføringen av introduksjonsordningen i 2004 har kvinner oppnådd systematisk dårligere resultat enn menn i overgangen til arbeid eller utdanning⁵. Det er et stort behov for nye tiltak som kan bidra til at innvandrerkvinner med fluktbakgrunn deltar i større grad i arbeids- og samfunnsniv. Tilpasset norskundervisning og kvalifiseringstiltak er viktig, men ikke tilstrekkelig for denne gruppen.

En måte å bøte på manglende kvalifikasjoner er å oppnå tilstrekkelig kompetanse som gjør dem attraktive på arbeidsmarkedet. Dette kan være tidlig satsing på kortvarig utdanningsløp for de som opplever at fagbrevet blir uoverkommelig å oppnå. For eksempel må det utvikles tilpasset kortere utdanning som praksisbrev, eller første del av praksisbrev. For andre kan praktisk yrkesopplæring som ikke er så omfattende som fagbrev⁶ være løsningen. Kompetanse om deltakelse i samfunnsniv er like viktige. Det må satses på kompetanseheving av hvordan bli aktiv samfunnsdeltaker, ved å ha fokus på brukermedvirkning, styrke til å utøve konkrete handlinger, økt selvfølelse og mestring.

4. Frivillighetspolitikk innen inkluderingsarbeid

Frivilligheten spiller en avgjørende rolle i inkluderingsarbeidet. Formålet om en varig tilknytning og gode forutsetninger for å delta på ulike samfunnsarenaer, fordrer kunnskap.

Norsk Folkehjelp mener at

- Det må sikres bedre rammevilkår for frivilligheten med forutsigbare rammebetingelser, blant annet gjennom tilgang på flerårige ordninger.
- Alle kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide en handlingsplan for samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Vi må ha forutsigbare og fleksible tilskuddsordninger som til enhver tid er tilpasset behovene for integreringstiltak.
- Innvanderens egne erfaringer om hva de ser på som størst hindringer for å lykkes med deltakelse i arbeidslivet må tas med i utformingen av tiltak og tilskuddsordninger.

Frivillige organisasjoner er arenaer for kunnskap, fellesskap og forankring innen mange sentrale områder. Med et mål om inkludering og økt deltakelse i samfunnsniv av flyktninger og innvandrere, må det legges til rette for fleksible og forutsigbare rammevilkår slik at frivillige organisasjoner fullt ut får benyttet sitt potensiale som integreringsaktører.

⁵ <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/brosjyrer-og-ressurser/kvalifisering-av-flyktninger-i-agder-og-telemark-2017--tall-trender-og-tips.pdf>

⁶ <https://frifagbevegelse.no/nyheter/her-er-fire-mater-a-ta-fagbrev-pa-en-av-dem-er-helt-ny-6.158.551483.92d6802559>, <https://delta.no/yrke/delta-oppvekst/praksisbrevordningen-er-na-vedtatt-i-stortinget>

For å imøtekomme frivillige organisasjoners bidrag inn i integreringsprosessen er det viktig å styrke frivillighetens kapasitet gjennom økt samarbeid og koordinering mellom frivilligheten og kommune/fylkeskommune. Stat, kommuner og fylker skal ansvarliggjøres i arbeidet for å etablere en helhetlig frivillighetspolitikk, som utvikles i samarbeid med frivilligheten, og med et fokus på hvordan samarbeidet med frivillige organisasjoner skal struktureres.

Vi trenger tilskuddsordninger som til enhver tid er tilpasset samfunnsutfordringene. Inkluderings- og integreringsarbeid fordrer tilbud med høy kvalitet, og med god metodikk. Kortsiktige støtteordninger fungerer derfor ikke etter sitt formål her. Innvandrerbefolkningen er heller ikke en enhetlig størrelse. Ulike tilfeller fordrer ulike løsninger. Det er derfor viktig at erfaringene hentes fra et representativt utvalg av innvandrerbefolkningen. Skal vi kunne tilby målretta tiltak må vi ta brukerperspektivet på alvor ved å lytte til tilbakemeldingene til både nyankomne og personer som har vært i Norge noen år.

Førstehjelp og redningstjeneste

Et overordnet mål for vårt politiske arbeid er å sikre bedre vilkår for den frivillige redningstjenesten. For våre lokallag som jobber med søk og redning er det politiske påvirkningsarbeidet med på å sikre rammevilkår for utstyr og mannskaper på riktig tidspunkt, og med rett kompetanse for å redde liv. Vår oppdragsmengde har økt betraktelig de siste årene og forventes å øke også i årene som kommer. Vi skal ta den utfordringen, men etterlyser mer drahjelp fra det offentlige.

1. Sikre dialog mellom myndighetene og frivilligheten – økt statsstøtte

Kostnadene for å drive en beredskapsorganisasjon er mye høyere enn den årlige summen vi får i støtte fra staten. Samtidig brukes de frivillige i stadig flere redningsaksjoner i Norge, og bidrar nå i hver fjerde redningsaksjon i landet vårt. Vi skal ta den utfordringen, men drahjelp fra det offentlige er helt avgjørende for å kunne løfte beredskapen og møte det økende behovet.

Norsk Folkehjelp krever at Regjeringen

- Øker dagens tilskudd til redningstjenesten til 75 millioner kroner.
- Forplikter seg til en videre opptrapping.
- Inkluderer frivilligheten i fordelingen av disse midlene.
- Bevilger midler over helse- og omsorgsdepartementets budsjett til sentrale beredskapsaktører på frivillighetsfeltet.

Disse kravene er i tråd med anbefalte tiltak i rapporten «De frivillige rednings- og beredskapsorganisasjonenes rolle i dagens samfunn» fra 2018. Norsk Folkehjelp får om lag 5 millioner kroner over statsbudsjettet fra Justisdepartementet hvert år. Pengene skal gå til å legge til rette, stimulere utvikling og bistå over 70 lokale redningsgrupper med rundt 2000 frivillige. Organisasjonen har langt høyere kostnader enn disse 5 millionene bare i administrasjonen. Norsk Folkehjelp bidrar på over 400 aksjoner årlig, noe som er en betydelig økning sammenlignet med for bare fem år siden da gjennomsnittet var rundt 300. Det er ingenting som tilsier at denne utviklingen skal stoppe.

Økt statsstøtte ville gitt oss større forutsigbarhet og mulighet til å gi den frivillige redningstjenesten et nødvendig og etterlengtet løft for å takle den økende oppdragsmengden.

Norsk Folkehjelp er en betydelig støtteaktør for helsetjenesten ved større hendelser og katastrofer. Frivilligheten støtter både kommune- og spesialisthelsetjenesten. Samtidig har man ingen sentral finansiering for å vedlikeholde og videreutvikle denne oppgaven. Norsk Folkehjelp mener derfor det må bevilges midler over statsbudsjettet for å sikre dette.

2. Flere nødnettabonnementer

Det er bred enighet om at de frivillige ressursene skal ha nødnett for å kommunisere direkte med politi og ambulanse. Dette har vært en liten revolusjon for redningstjenesten og gitt mer effektive leteaksjoner.

Norsk Folkehjelp krever at Regjeringen

- Sikrer mulighet for innkjøp av nye radioer og dekker abonnementskostnader på disse radioene.

Det finnes ikke ordninger for innkjøp av nye radioer og abonnementskostnader fra statens side. Det betyr at nyopprettede grupper blir stående utenfor nødnett og dermed ikke kan kommunisere med samarbeidspartnere på en effektiv måte.

Vi er forberedt på å dekke kostnaden av nye nødnettradioer selv, men kan ikke dekke de løpende abonnementskostnadene på dette. Hvis en ny redningsgruppe kjøper 10 radioer, vil det koste 36.000 kroner i året å bruke dem. Disse pengene må samles inn på dugnad av lokallaget. Vi gjør så godt vi kan med å omfordele terminaler innad i organisasjonen når nye behov oppstår, men det svekker beredskapen for de som må gi fra seg radioer.

3. Fritak for engangsavgift på kjøretøyer

I mange redningsaksjoner er tid en avgjørende faktor for å redde den som trenger hjelp. På alle fronter jobber vi med å kutte tidstyver og å forbedre utstyret vårt. Fritak for engangsavgift på redningskjøretøy vil være et betydelig bidrag for å styrke beredskapen i lokalsamfunn over hele landet. I tillegg vil det også være et viktig bidrag til sikkerheten til frivillige mannskaper.

Norsk Folkehjelp krever at Regjeringen

- Sikrer fritak for engangsavgift for redningskjøretøy.

Redningstjenesten har behov for den type kjøretøy som er mest avgiftsbelagt. Når samfunnet ber om hjelp til å redde liv har ikke brøytebilen nødvendigvis vært der først, og en redningsbil som ikke kommer seg fram på nysnøen eller kjerreveien kan forsinke innsatsen. Alle redningskjøretøy bør ha firehjulsdrift, plass til mannskaper og motorkraft til å trekke henger med utstyr, snøscooter eller båt. Disse kravene både fordyrer grunnprisen og gir i tillegg maks avgifter.

Redningstjenesten er en flott samfunnsdugnad. De frivillige organisasjonene tar en stor del av denne dugnaden, med frivillige mannskaper som bruker fritiden sin på både kurs og trening, samt på selve aksjonene. I tillegg bruker de mye tid og ressurser på å skaffe midler til utstyret som trengs til jobben som skal gjøres. Det er et paradoks at frivillige redningsgrupper skal betale avgift til staten for kjøretøy som de bruker for å jobbe frivillig for nettopp staten.

4. Sikre full momskompensasjon for frivilligheten

Full momskompensasjon er viktig for frivilligheten. I dag bestemmer Stortinget hvert år hvor mye av momsutgiftene som skal kompenseres når de vedtar statsbudsjettet. Da settes det av en pott og denne fordeles til de som har søkt om kompensasjon. Siden det søkes om mer enn Stortinget har gitt penger til, får alle litt mindre tilbake (avkorting). Det betyr at staten tar inn avgift på aktiviteten i frivillige organisasjoner, og vi vet ikke hvor mye vi får tilbake hvert år.

Norsk Folkehjelp krever at Regjeringen

- Sikrer full momskompensasjon for frivillighetene og at denne rettighetsfestes.

Utvalgte politiske posisjoner internasjonalt aktivitet Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp har to avdelinger med internasjonalt aktivitet, Utvikling og humanitært samarbeid (UHS) og Humanitær mine- og eksplosivrydding (HME). Begge avdelingene har utarbeidet utvalgte politiske posisjoner for sine saksfelt.

Utvalgte politiske posisjoner UHS

Rammer for vårt politiske arbeid

Norsk Folkehjelp har en politisk tilnærming til utvikling. Utvikling dreier seg ikke bare om økonomisk vekst, kunnskap eller de rette tekniske løsningene. Det sentrale spørsmålet er hvordan ressurser kontrolleres og fordeles. For å oppnå en rettferdig utvikling er det avgjørende at undertrykte grupper kan styrke sin makt, delta og påvirke makthavere og beslutningstakere. Derfor har vi en solidarisk og langsiktig partnerskapstilnærming i vårt utviklings- og humanitære arbeid, som legger vekt på støtte til folks egenorganisering, respekt for partneres egen agenda og strategi for å oppnå sosial rettferdighet.

I alt vårt internasjonale arbeid vektlegger vi kontekstforståelse og lokal forankring. Endring krever solid innsikt både i relevante aktører og hvor skoen egentlig trykker. Norsk Folkehjelp står sammen med dem som rammes av kriser og urett, og bidrar med teknisk og politisk kompetanse og globalt erfaringsbasert talspersonsarbeid for varig endring og lokal motstandsdyktighet.

I Prinsippprogrammet (2019-2023) står det blant annet om vårt utviklings- og humanitære arbeid:

Norsk Folkehjelp vil

- Samarbeide med folkelige organisasjoner og sivilsamfunn for å fremme demokratisering og bidra til en mer rettferdig fordeling av makt og ressurser.
- Fremme demokrati, menneskerettigheter, likestilling og rettferdig deling av makt og ressurser mellom kvinner og menn.
- Fremme lokale organisasjoners rolle i å svare på humanitære kriser og styrke deres kapasitet til å ta på seg denne rollen.
- Bidra til økt engasjement og forståelse i våre lokallag, blant medlemmene og i befolkningen generelt om utviklingsspørsmål.
- Styrke samarbeidet med fagbevegelsen om demokratiutvikling og internasjonalt solidaritet

1. Ulikhet

Forskjellene mellom fattige og rike har økt dramatisk de siste tiårene og de fortsetter å øke. Det har blitt større ulikhet både mellom land og innad i land, og et lite antall mennesker kontrollerer store deler av rikdommen i verden. Noen hevder at det ikke er så farlig om noen blir veldig rike, så lenge vi klarer å redusere fattigdom. Det stemmer ikke. Når noen få kontrollerer store deler av ressursene får de også uforholdsmessig stor politisk innflytelse og hindrer utjevning. Fellesskapets interesser blir taperen.

Norsk Folkehjelp mener at lav ulikhet mellom folk er en verdi i seg selv. Samtidig er det viktig for å bygge tillitt, fellesskap og gode samfunn. Ulikheten mellom rik og fattig må reduseres, mellom menn og kvinner og mellom grupper i samfunnet. Vi ser at i land med stor grad av økonomisk, sosial og politisk ulikhet er også de sosiale motsetningene og uretten stor.

Det er mange årsaker til den voksende ulikheten. Den nyliberale økonomiske politikken som har dominert de siste tiårene har bidratt til konsentrasjon av inntekt og rikdom. Topplønninger har økt sterkt i mange land, mens vi ser press mot lønninger generelt, utrygge arbeidsforhold og sosial dumping. Presset mot fagorganisering har vært så stort at organisasjonene ikke kan forsvare arbeiderenes rettigheter. I mange land arbeider de fleste i den uformelle sektoren, som for eksempel gateselgere, der kvinner utgjør en stor andel. En svært skjev fordeling av jord er en historisk utfordring. Private selskapers investeringer i naturressurser som jord, gruver eller vannkraft fordriver i dag mange småbønder fra jorda. Miljødeleggelse og klimaendringer rammer også de som allerede har lite hardest. Det siste året har pandemien rammet fattige og marginaliserte spesielt hardt, og det er stor enighet om at den vil bidra til at ulikheten øker ytterligere.

De fleste i verden mangler sosial trygghet, og det har vært en omfattende privatisering av det som fantes av velferdstjenester og sosiale sikkerhetssystemer de siste tiårene. Dette rammer de mange som er avhengige av kollektive løsninger. Mange land skatlegger folk med vanlige lønninger hardest, og skatteunndragelsene blant de rikeste er enorme. Mange multinasjonale selskap driver aggressiv skatteplanlegging og gjemmer formuer i skatteparadis. Politikken rettet mot å redusere statens rolle, lave skatteinntekter, sammen med omfattende korrupsjon, fører mange steder til at staten ikke har kapasitet til å tilby velferdstjenester.

Vi trenger et krafttak for reduksjon av ulikhet med innsats på bred front. Det trengs politisk vilje til å virkeliggjøre FN's bærekraftsmål om redusert ulikhet. Folkelig organisering og mobilisering er avgjørende for å få til en endring.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Støtte opp om gratis offentlige universelle tjenester, ikke privatisering.
- Bidra til å bygge universelle systemer for sosial sikkerhet for hele befolkningen.
- Fremme faglige og kollektive rettigheter og støtte opp om de som kjemper for et anstendig arbeidsliv.
- Støtte utviklingen av progressive skattesystemer.
- Bekjempe skatteparadis, fremme åpenhet og kreve at skatter skal betales der verdiene skapes.
- Lage en strategi for den norske utviklingspolitikken for å sikre at den på alle områder bidrar til å redusere ulikhet.

2. Demokratisering og retten til organisering

Det har vært en demokratisk tilbakegang de siste tiårene. Demokrati handler om mer enn å stemme ved valg hvert fjerde eller sjette år. Det handler om at folk har mulighet og rett til å sette den politiske dagsorden, påvirke politiske beslutninger, fremme krav og løsninger, ytre og organisere seg uten frykt for represalier. Det siste året har spesielt respekten for befolkningens politiske og sivile rettigheter blitt svekket, ifølge The Economist sin indeks for demokrati, samtidig som regjeringene fungerer mindre demokratisk. Viktige beslutninger diskuteres ikke i demokratiske rom, men

defineres av ekspert- og elitegrupper, overnasjonale instanser eller privatiseres. Norsk Folkehjelp erfarer at makt konsentreres blant økonomiske sterke grupper, høyt utdannede, i urbane områder og fortsatt hos menn.

I mange av landene Norsk Folkehjelp jobber i, ser vi at lovverk begrenser organisasjoners aktivitet, anti-terrorlover brukes mot fredelig opposisjon, trakassering av organisasjoner og sosiale ledere, drap og straffefrihet er ikke uvanlig. Myndighetene har alltid et ansvar, men ofte er det også ikke-statlige, væpnede aktører eller private selskaper som står bak. Anerkjennelse av rettigheter er ikke nok, de må respekteres i praksis.

Selv om handlingsrommet for sivilsamfunnet strammes til er det en økning i politisk deltakelse. 2019 var preget av massive protester i flere land med krav om åpenhet og innflytelse; mot ulikheten, politiske eliter, korrupsjon, økonomisk politikk og vold mot kvinner. Økningen i deltakelse kan vise vei mot mer demokratisering.

Et sterkt sivilsamfunn er avgjørende for å fremme demokrati og en rettferdig fordeling av ressursene. Sivilsamfunnet er viktig for å holde myndighetene ansvarlige, men ikke minst for å påvirke og sette dagsorden. Derfor er tilgang til kanaler for å ytre seg sentralt.

Norsk Folkehjelp har lang erfaring med å samarbeide med organisasjoner i mange land i det globale sør og legger vekt på å utvikle solidariske og likeverdige partnerskap. Det trengs organisasjoner som er i stand til å fremme samfunnsendringer over tid, og som kan forsvare interessene til marginaliserte grupper under skiftende politiske, sosiale og økonomiske forhold. Organisasjonene kan, når de fungerer godt, være en skole i demokrati og bidra til å fremme likestilling og mangfold.

Sivilsamfunnet består av mange ulike aktører og organisasjoner. Norsk Folkehjelp mener at det er spesielt viktig å støtte opp om marginaliserte og undertrykte gruppers egenorganisering. Slik bred folkelig organisering kan ha en sterk påvirkning på samfunnsutviklingen. Representativitet og legitimitet er vesentlig for sivilsamfunnsorganisasjoner, for å styrke folks makt og innflytelse, fremme mer politisk likhet og et sterkere demokrati.

Norsk Folkehjelp mener regjeringen må

- Doble budsjettet for støtte til sivilsamfunnsorganisasjoner.
- Avgrense formålet med sivilsamfunnsstøtten til å styrke sivilsamfunnet, organisasjonene og deres innflytelse i samfunnet og på makthavere.
- Sikre at støtten når fram til marginaliserte gruppers egne organisasjoner, representative og legitime organisasjoner.
- Sikre at Norge tar globalt lederskap for å fremme handlingsrom for sivilsamfunnet, respekt for retten til organisering, beskyttelse mot overgrep og trakassering og rettferdighet når slike overgrep skjer.
- Forsterke arbeidet internasjonalt for at FN-resolusjonene om beskyttelse av menneskerettighetsforsvarere skal omsettes i praksis.
- Sikre at Norge konsulterer og fremmer sivilsamfunnets deltakelse i arbeidet i FNs sikkerhetsråd.
- Sikre at Norge stiller bindende krav om respekt for menneskerettigheter og aktsomhet til norske selskaper.

3. Kjønn og likestilling

Dei siste åra har kamp for likestilling og kvinners rettar i stadig større grad blitt anerkjent som sentrale i store protestrørsler i fleire deler av verda. I Latin-Amerika har kamp mot vald og for rett til abort blitt ei av dei viktigaste sakene for folkeleg mobilisering, og i land som Libanon og Sudan har kvinner stått i front i kampen mot undertrykkande og korrupte styresmakter. Samstundes har motstanden mot frigjering av kvinner og personar som bryt med normer for kjønn og seksualitet blitt tydelegare. Reaksjonære og konservative krefter, der religiøse og økonomiske interesser har funne saman, blir stadig betre organiserte og finansierte. Både nasjonale og internasjonale lover og konvensjonar er under press og vi står i fare for å tape mykje av det som har blitt kjempa fram dei siste tiåra.

Norsk Folkehjelp samarbeider med partnerar som arbeider for meir rettferdig fordeling av makt og ressursar. Ingen stader i verda er desse uavhengig av kjønn, og det er framleis slik at kvinner og menn blir behandla ulikt, og får forskjellige oppgåver, moglegheiter, ansvar og privilegium, i varierende grad. Mange av partnerane våre er kvinne- og feministiske organisasjonar, og likestilling er ein kjerne i det arbeidet vi gjer.

Kvinnens gratisarbeid i heimen og dårlegare vilkår i det formelle og uformelle arbeidslivet fører til store forskjellar og manglande råderett over eigne liv. Økonomiske interesser tener på å oppretthalde slike urettferdige system, samstundes som samfunnet tapar stort på at ikkje alle har tilgang til organisert og lønna arbeid. Vald mot kvinner og personar som bryt med normer for kjønn og seksualitet har enorme konsekvensar for individ, familiar, samfunn og nasjonar. Manglande råderett over eigen kropp er eit grovt brot på menneskerettane og nok ei avgrensing av høve til å delta fullverdig i samfunn og leiarskap.

Ulike former for undertrykking heng saman. Kamp for økonomiske rettar og moglegheiter, fridom frå vald, råderett over eigen kropp og full tilgang til deltaking og leiarskap i organisasjonar, lokalsamfunn, politikk og styresett er nødvendig for å bli kvitt diskriminering av, og oppnå reell likestilling og rettferd for, kvinner, personar som bryt med normer for kjønn og seksualitet, folk med funksjonsvariasjonar, rasifiserte (etniske minoritetar) og andre marginaliserte menneske.

Norsk Folkehjelp meiner regjeringa må

- Støtte kvinnestyrt program mot vald mot kvinner, samt meiningsfull inkludering av menn i dette arbeidet.
- Sikre reell deltaking og leiarskap av kvinner i alle norskfinansierte utviklingsprogram og -prosessar og jobbe aktivt med inkludering av marginaliserte grupper.
- Vurdere og ta omsyn til korleis alle prosjekt finansiert av Norge påverkar likestilling og kvinners rettar, både gjennom ordinær bistand og gjennom Norfund.
- Jobbe for betre offentlege velferdssystem og tryggingnett i alle land.
- Stå fast på og kjempe for retten til sjølvbestemt abort og tilgang til prevensjon.
- Vere ei tydeleg stemme overfor resten av verda i kampen for å halde på tidlegare vunne sigrar for likestilling.

4. Styrke lokale aktører i humanitært arbeid

Aldri tidligere har så mange menneske hatt behov for humanitær hjelp. For å sikre et mer effektivt

humanitært arbeid og mer robuste lokalsamfunn må lokale aktører styrkes og anerkjennes i det humanitære arbeidet. Lokale krefter reagerer gjerne først når en krise rammer. De er allerede til stede, kan ofte mobilisere og organisere folk lokalt og potensielt sikre at de som rammes blir aktive deltagere med innflytelse på bistanden de får.

Koronakrisen har med sine reisebegrensninger ytterligere aktualisert behovet for lokal responskapasitet. Lokale organisasjoner har bare tilgang til en svært liten del av de globale humanitære midlene og får sjelden utnyttet sitt fulle potensiale. Norsk Folkehjelp skal jobbe for å bryte ned barrierene som begrenser lokale aktørers innflytelse på humanitære responser, og tilgang til globale humanitære midler.

Norsk Folkehjelp mener regjeringen må

- Ta internasjonalt lederskap for å sikre at lokale og nasjonale aktører får tilgang til en større andel av både norske og internasjonale humanitære midler.
- Jobbe for å revidere krav og strukturer for finansiering av lokale og nasjonale aktører, samt sikre reell deltakelse for disse i globale og nasjonale/lokale koordineringsfora.
- Sikre et langsiktig og bredere perspektiv på partnerskap og kapasitetsstyrking av lokale og nasjonale humanitære aktører gjennom koordinering av humanitære og langsiktige midler.
- Styrke koordineringen av kriser, styrke en lokal krisekoordinering hvor den finnes, og koble lokale aktører opp mot internasjonale krisekoordineringssystemer. Sikre læring og kompetanseheving for lokale aktører.
- Arbeide for å dele risikoen i alt arbeid, slik at det ikke skyves ned på lokale partnere.
- I alt offisielt kommunikasjonsarbeid sikre at også lokale aktører og deres arbeid blir presentert og synliggjort.

5. Ansvarlig næringsliv

Det er et stort behov for jobbskaping og næringsutvikling i verden. Dette er et av satsningsområdene i dagens utviklingspolitikk sammen med sterkere involvering av norsk næringsliv. Det er for mange eksempler på utenlandske investeringer i næringsvirksomhet der noen få tjener, mens andre taper eller tjener svært lite. Tilsvarende er det mange eksempler på at virksomheten fører til brudd på menneskerettigheter eller grov utbytting av arbeidskraft. Samtidig skjer svært mye av jobbskapingen lokalt og i uformelle strukturer, under prekære forhold, der kvinner ofte utgjør en stor andel.

Samtidig som det legges vekt på næringslivets rammevilkår i utviklingspolitikken, må det også legges opp til at næringsutviklingen skal bidra til reduksjon av fattigdom og en styrket fordeling av ressursene. Dette tas i stor grad for gitt i dagens politikk. Næringslivsstøtten må pålegges å vise en positiv samfunnseffekt ved bidrag til en bedre fordeling, anstendige arbeidsplasser og sterkere støtte til småforetak. Norske myndigheter må stille klarere krav til at næringslivet forebygger brudd på menneskerettigheter gjennom aktsomhetsvurderinger, bred konsultasjon og forhåndsinformert samtykke i urfolksterritorier.

Norsk Folkehjelp jobber sammen med organisasjoner og lokalsamfunn som opplever de negative konsekvensene av investeringer i naturressurser og av selskapers manglende respekt for urfolks rettigheter og arbeiderrettigheter. Vi støtter deres organisering og mener vi har et ansvar for å bidra til at de kan løfte sin sak nasjonalt og internasjonalt.

I vårt påvirkningsarbeid opp mot norske økonomiske interesser i utlandet arbeider Norsk Folkehjelp

spesielt med saker som bygger på initiativ fra folkelige organisasjoner i partnerland. I arbeidet med å fremme saken for norske aktører arbeider Norsk Folkehjelp som oftest i allianse med norsk fagbevegelse.

Norsk Folkehjelp mener regjeringen må

- Sikre at all støtte til jobbskaping også er i tråd med ILO plakaten om anstendig arbeidsliv.
- Prioritere støtte fra bistandsbudsjettet til utvikling av lokalt arbeidsliv framfor å fremme etablering av norske selskaper utenlands.
- Få på plass bindende retningslinjer, slik som en menneskerettighetslov for næringslivet, som pålegger selskaper å gjøre aktsomhetsvurdering på hvilke menneskerettighetsbrudd deres virksomhet kan medføre og gjøre disse vurderingene offentlig tilgjengelig.
- Sikre høringsrett for befolkning berørt av selskapers investeringer, handelsavtaler og utviklingsprosjekter.
- Vurdere Norfunds videre vekst og mandatets egnethet med tanke på hvem som nyter godt av utviklingseffekten av investeringene og hvordan det kan sikres en bredere konsultasjon forut for investeringene.
- Stille krav om vurdering av næringsinvesteringers effekt på ulikhet.
- Styrke bistand til skattlegging av selskaper, prinsippet om at skatten skal betales der virksomheten skjer, og oppbygging av progressive skattesystemer.

6. Klima og miljø – internasjonal solidaritet i klimapolitikken

Klima- og miljøkriser er vår tids største trusler. Klimaendringene og nedbryting av natur og naturressurser rammer de som har minst mest, og er derfor sterkt knyttet til forskjeller mellom de som har ressurser og de som ikke har. Ulikhet og dårlig styresett er derfor underliggende forklaringer, både på hvem som rammes og hvordan. Klima- og miljøkriser forsterker ulikhet, sårbare og marginaliserte grupper er ofte mest utsatt for, minst i stand til å håndtere, og får ofte ytterligere forverret sin situasjon av slike kriser. Derfor er reduksjon av klimagassutslipp, lokal forurensing og nedbryting av natur og naturressurser en forutsetning for å opprettholde livsgrunnlaget for de som potensielt er mest negativt utsatt.

Videre må effektiv forebygging av nedbryting av natur og klimatilpasning være bygget på solid lokal kunnskap. Det er særlig viktig å sikre at tiltakene ikke forsterker ulikhet og konflikt, eller fører til ytterligere forverring i livssituasjonen for folk. Derfor er det sentralt at det grønne skiftet er rettferdig og er rettighetsbasert. Det er ikke tilstrekkelig med humanitær respons og investering i fysisk forebygging av naturødeleggelser og tilpasning til klimaendringer. Både forebygging og humanitær respons må knyttes tettere til langsiktig utviklingsarbeid som styrker folks evne til å utfordre strukturell ulikhet lokalt og nasjonalt, slik at de også kan lede an kampen mot nedbryting av egne områder og klimaendringer

Norsk Folkehjelp samarbeider med organisasjoner som jobber med beskyttelse av sine landområder, lokalsamfunn, elver og skoger mot miljøødeleggelser. De jobber mot avskoging, forurensing og ødeleggelse av biologisk mangfold, samt bevisstgjøring om miljøødeleggelser og klimaendring, og for klimavennlig utvikling. De påvirker både samfunn og makthavere. Mange av miljøforkjemperne lever med trusler, trakassering og noen gjør sitt arbeid med fare for sitt liv.

Norsk Folkehjelp mener regjeringen må

- Sikre en kraftig økning i norsk klimafinansiering slik at utviklingsland kan kutte egne utslipp og tilpasse seg klimaendringenes skadelige konsekvenser. Økningen må komme i tillegg til

tradisjonell bistand.

- Jobbe for at internasjonal klimafinansiering ikke må bidra til oppbygging av uhåndterbar gjeld i utviklingsland.
- Ta rettighetsbasert tilnærming til klimatilpasning og forebygging av miljøødeleggelser, og sikre at all norsk klima- og miljøsatsing sikrer lokal medbestemmelse og kompetansebygging.
- Sikre at alle klima- og miljøtiltak må bygge på en analyse av hvordan klima- og miljøutfordringene påvirker og påvirkes av ulikhet og underliggende drivere for sårbarhet og konflikt.
- Støtte miljøforkjempere som gjennom deres arbeid utsetter seg for fare i kampen om å ta vare på natur og forvalte sine naturressurser på en bærekraftig måte.

Utvalgte politiske posisjoner HME

Rammer for vårt politiske arbeid

Humanitær minerydding og nedrustning har en stolt historie i verden og i Norsk Folkehjelp. Vi har i flere tiår jobbet for beskyttelse av mennesker, gjennom å etablere og styrke konvensjoner, drive minerydding på bakken og stadig utvikle sektoren til å jobbe mer effektivt og systematisk. Minekonvensjonen og klasekonvensjonen har reddet utallige liv og lemmer, titalls millioner av landminer og klaseammunisjon har blitt ryddet eller destruert fra lagre, og konvensjonen har etablert en sterk internasjonal norm mot bruken av disse våpnene. Norsk Folkehjelp har vært med fra starten og er i dag en av verdens tre største og ledende humanitære aktører på feltet.

I Prinsippprogrammet (2019-2023) står det blant annet om mine- og eksplosivrydding:

Norsk Folkehjelp vil

- Jobbe operasjonelt og politisk for økt beskyttelse av sivile før, under og etter konflikt og å styrke internasjonale regler og normer innen humanitær nedrustning.
- Jobbe for at flere stater slutter seg til forbudet mot atomvåpen og øke kunnskap om de humanitære konsekvensene.
- Jobbe for å stanse bruk av eksplosive våpen i bebodde strøk, samt bidra til sivil beredskap og beskyttelse av sivile mot eksplosive våpen.
- Bidra til økt engasjement og aktivitet i lokallagene, og forståelse blant befolkningen for humanitær nedrustning.

1. Mine- og eksplosivrydding

60 millioner mennesker lever i områder hvor det befinner seg landminer og klasebomber. Steder hvor barnas skolevei i verste fall går gjennom et minefelt. Hvor et steg i feil retning kan være fatalt. Et stort flertall av ofrene for eksplosive våpen er sivile. Rundt halvparten av dem er barn.

Norsk Folkehjelp har beskyttet sivile mot eksplosive våpen siden 1992. Vi har klarert mer enn én milliard kvadratmeter land og fjernet mer enn 2 millioner landminer og eksplosiver i over 40 land. Fortsatt ligger millioner av miner og klasebomber i bakken. Landminer, klasebomber og andre eksplosive rester etter krig er en alvorlig og konstant trussel for sivile.

Landminer kan enten være antipersonellminer, stridsvognminer eller hjemmelagde, såkalt improviserte miner. De blir plassert på eller under bakken, er laget av plastikk, metall og andre materialer, og inneholder eksplosiver og splinter. De aktiveres for eksempel når noen trækker eller kjører på dem. Minekonvensjonen som trådte i kraft i 1999, forbyr bruk og produksjon av miner som er laget for å eksplodere som følge av en persons nærvær, nærhet eller berøring. Mange land har allerede klart å rydde alle sine minelagte områder. Men fortsatt gjenstår det et betydelig arbeid før målet om en minefri verden er nådd.

Norsk Folkehjelp jobber med kartlegging og rydding av miner, klasebomber og andre eksplosive rester etter krig. Norsk Folkehjelp jobber også for å sikre at minearbeidet er inkluderende, at ingen diskrimineres på bakgrunn av hvem de er eller hvor de kommer fra. Vi mener også det er viktig å bidra til å styrke nasjonal kompetanse. Trusselen og problemet er lokalt og nasjonalt, derfor må også kompetansen bygges nasjonalt og lokalt, i tråd med de internasjonale minestandardene

(IMAS). Vi mener dette er en bærekraftig tilnærming og bidrar sikrer lokalt eierskap og kapasitet.

I 2019 ble den fjerde tilsynskonferansen til minekonvensjonen (MBT) holdt i Oslo, Norge var presidentskap for konferansen. I 2020 ble den andre tilsynskonferansen til klasekonvensjonen (CCM) avholdt, denne ble avholdt virtuelt på grunn av korona-pandemien, og deler av møtet er utsatt til 2021. Konferansen i Oslo munnet ut i en handlingsplan for oppfyllelse av minekonvensjonen, Oslo Action Plan. Det er forventet at statspartene blir enige om en tilsvarende plan for klasekonvensjonen, Lausanne Action Plan. Disse planene er viktige markører for ambisjoner og inneholder indikatorer for måling av framgang.

Norsk Folkehjelp jobber aktivt for å påvirke innholdet i – og overvåke framgangen i forhold til – disse planene. Norsk Folkehjelp er også medlem av [LandmineFree2025](#), en kampanje hvor vi, sammen med andre store humanitære minerydderorganisasjoner, arbeider for å fremme viktigheten av minerydding, og for at stater skal fortsette å støtte det viktige arbeidet som gjøres for at vi skal få en landminefri verden.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Fortsette den økonomiske og diplomatiske støtten til humanitær nedrustning.
- Jobbe med andre aktive stater for å oppfylle ambisjonene i Oslo Action Plan (OAP) og Lausanne Action Plan (LAP).
- Bidra til at det settes realistiske mål for oppfyllelse av konvensjonsforpliktelsene, helst så snart som mulig og senest innen 2025, for både mine- og klasekonvensjonen.
- Bidra til at det utvikles arbeidsplaner for OAP og LAP og sikre at beskyttelse av sivile og utvikling står sentralt. Dette må skje i konsultasjon og med full deltakelse fra berørte samfunn, inkludert kvinner, menn, jenter og gutter.
- Fortsette det viktige arbeidet, sammen med Norsk Folkehjelp og andre aktører, med å bidra til å styrke nasjonal kompetanse.
- Støtte opp om arbeidet med sterke internasjonale standarder for minerydding.
- Bidra til arbeidet for likestilling, mangfold, og integrering av kjønn i alle aspekter ved oppfyllelse av konvensjonsforpliktelsene til mine -og klasekonvensjonen. Det handler ikke bare om å oppfylle forpliktelsene, men også om hvordan vi gjør det. Vi ønsker oss et likestillingsløfte og at samtlige aktører skal bidra til en meningsfull deltakelse for kvinner og mangfold i sine delegasjoner, i paneler og i alle konvensjonsrelevante fora.

2. Sivil beredskap og beskyttelse

Væpnet konflikt skjer i økende grad i byer og områder hvor sivile bor, og med våpen som er beregnet for en åpen slagmark. Dette gjør det vanskelig å sikre beskyttelse av sivile i væpnet konflikt i dag.

Titusener av kvinner, menn og barn blir drept, skadet og traumatisert hvert år på grunn av bruk av eksplosive våpen med stor områdeeffekt (EWIPA) i områdene hvor de bor, jobber, går på skole og lever sine liv. Når eksplosive våpen brukes i byer er over nitti prosent av de skadde og drepte sivile. Rekordmange mennesker er på flukt i søken etter trygghet. Livsviktig infrastruktur legges i grus, skoler og sykehus blir skadet eller ødelagte, tilgang til mat vanskeliggjøres, samfunn og områder blir kontaminert av udetonerte eksplosiver som skader, dreper og hindrer retur også etter at kampene er slutt.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Sørge for at Norge jobber aktivt for at flere land slutter seg til og etterlever den politiske deklarasjonen mot bruk av EWIPA.
- Gå i front med å finansiere og utarbeide humanitær respons som bidrar til sivil beredskap og beskyttelse i krig og konflikt.

3. Atomvåpen

Norge har vært en betydelig aktør innen nedrustning, for eksempel gjennom bidragene til svært viktige nedrustningsavtaler som mine- og klasekonvensjonen. Men i det siste har både ambisjonene og bidraget på dette feltet forvitret, noe som særlig kommer til syne i Norges nei til atomvåpenforbudet, og at Norge går imot FN-majoriteten som jobber for å styrke normen mot atomvåpen og å gjøre det til å belastning å ha og true med å bruke slike våpen. Norge tilhører et mindretall som tviholder på forestillingen om at atomvåpen er nødvendige og legitime. Norsk freds- og nedrustningsarbeid trenger økt fokus, finansiering og kunnskap.

I 2021 er verden nærmere en kjernefysisk katastrofe enn noen gang. Atomvåpen har allerede mange ganger vært nære på å bli brukt på grunn av misforståelser, tekniske feil og ulykker. I en multipolar verden med cyberkrigføring, hybridkrigføring, terrorisme, ekstremisme og irrasjonelle ledere kan vi simpelthen ikke fortsette å sette atomvåpen i sentrum for vår sikkerhet. Vi får ikke framdrift i nedrustningsarbeidet uten å erkjenne at kjernefysisk avskrekking medfører langt større risiko enn fordeler.

Norske politikere kan ikke fortsette å underkommunisere om den risiko som atomvåpen utsetter nordmenn og verden for. De må også erkjenne at Norge er en del av problemet, ved at vår sikkerhetspolitikk i dag baserer seg på at allierte atomvåpenstater skal fortsette å besitte atomvåpen på våre vegne og potensielt bruke atomvåpen på våre vegne. Samtidig som Norge forblir en lojal NATO-alliert må vi nå ta avstand fra kjernefysisk avskrekking og øke innsatsen for kjernefysisk nedrustning. I tillegg til fortsatt arbeid med verifikasjon, må det kunnskapsbaserte humanitære initiativet på atomvåpen reetableres. Målet må være å gi håp og retning – for nordmenn, i FN og i NATO.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Ønske FN-traktaten som forbyr atomvåpen velkommen, delta som observatør på avtalens statspartsmøter, ha som uttalt mål at Norge skal undertegne, og jobbe aktivt for å få på plass betingelsene for at dette skal kunne skje.
- Igangsette en bred og balansert realitetsvurdering av den risiko som atomvåpen og vår fortsatte satsing på kjernefysisk avskrekking utgjør for Norge og verden.
- Reetablere det kunnskapsbaserte humanitære initiativet på atomvåpen og finansiere forskning, ny kunnskap og sivilt samfunnsengasjement på atomvåpenrelatert risiko og humanitære, helsemessige, utviklingsmessige og miljømessige konsekvenser av atomvåpen.

4. Campaign to Stop Killer Robots

Kunstig intelligens er på full fart inn i forsvarsindustrien. Vi står nå overfor et dramatisk skifte, hvor teknologiutvikling kan muliggjøre dødelige autonome våpen, som har autonomi i kritiske funksjoner og kan velge ut og angripe mål uten meningsfull menneskelig kontroll.

Utviklingen har blitt kalt den tredje revolusjonen i krigføring, etter krutt og atombomben, og både eksperter i kunstig intelligens og FNs generalsekretær ber verdens stater om å forby slike våpen før de kommer i bruk. Den internasjonale Røde Kors-komiteen sier at det haster å sette grenser for autonomi i våpensystem hvis vi skal sikre etterlevelse av folkeretten og sørge for at vi ikke krysser en etisk grense.

Norsk Folkehjelp er medlem av Campaign to Stop Killer Robots og jobber for at alle de politiske partiene skal vedta politikk som går spesifikt på dødelige autonome våpensystem i sitt partiprogram. Vi jobber også for at en ny regjering etter valget i 2021 skal ha som uttalt mål at de vil bidra til å forby dødelige autonome våpen.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Vedta at Norge skal støtte det internasjonale arbeidet for en traktat som forbyr utvikling, overføring og bruk av dødelige autonome våpensystem.
- Vedta at Norge skal innta en ledende rolle i arbeidet for et slikt instrument.

5. Klima og miljø i krig og konflikt

Krig og konflikt kan ha en negativ påvirkning på miljøet, samtidig som klimaendringer og miljøutfordringer kan øke risikoen for konflikt og at mennesker drives på flukt. Klimaendringer, krig og konflikt har størst påvirkning på de fattigste og mest sårbare menneskene i et samfunn. Humanitær responser kan også ha en negativ påvirkning på miljøet ved å legge press på miljøet og naturressursgrunnlaget. Humanitære aktører må gjøre sin del for å unngå utilsiktede skadevirkninger av humanitær innsats.

Norsk Folkehjelp mener Regjeringen må

- Bidra til at flere land etterlever og respekterer internasjonale lover for beskyttelse av miljøet under væpnet konflikt.
- Gå i front med å finansiere en grønn humanitær respons.
- Bruke sin plass i Sikkerhetsrådet til å jobbe for en sikkerhetsresolusjon hos FN om «Environment, Peace and Security».